
Impactul procesului de aderare asupra ajutorului de stat în România: condiționalitatea impusă de integrarea în Piața Unică

Radu Mușetescu
Cristian Păun
Vlad Topan
Octavian-Dragomir Jora

Prezenta lucrare argumentează că procesul de integrare al României în Uniunea Europeană a modificat în mod fundamental natura și instrumentele intervenționismului public. Dincolo de preluarea acquis-ului comunitar, respectiv a cadrului legislativ de ansamblu, integrarea a modificat și mecanismele specifice de guvernanță, de la structura instituțională până la politicile specifice implementate de către autoritățile publice.

În cazul României, adoptarea în bloc a acestui pachet a avut un efect care poate fi apreciat de liberalizare. Legislația în domeniul ajutorului de stat a cenzurat abilitatea de a interveni arbitrar în economie. Confruntate cu spectrul momentului integrării, atitudinea autorităților publice față de ajutorul de stat s-a modificat notabil.

Cuvinte cheie: *ajutor de stat, integrare, Piața Unică.*

Conceptul de „ajutor de stat”, specific legislației în domeniul concurenței, a apărut odată cu Tratatul de la Roma din 1957 prin care erau stabilite Comunitățile Economice Europene. Până în acel moment, intervențiile autorităților publice nu erau calificate a avea vreo tangență cu politica în domeniul concurenței. Cu toate acestea, în contextul eforturilor de creare a unei Piețe Unice la nivel european, ajutorul de stat ar fi putut deveni o barieră serioasă și chiar ar fi putut pune sub semnul întrebării succesul procesului de integrare. Prin urmare, dezvoltarea unei legislații specifice în domeniul ajutorului de stat și includerea ei în politica în domeniul concurenței este un proces specific european.

Pe o Piață Unică în care fiecare stat membru al Uniunii Europene ar fi încercat să își susțină prin diferite mecanisme agenții economici naționali, nu s-ar fi putut naște decât o concurență între statele membre cu privire la dimensiunea acestui ajutor. Într-o asemenea situație, este foarte probabil ca statele membre mai mari – presupunând că s-ar fi implicat într-o astfel de concurență – ar fi reușit probabil să elimine companiile din statele mai mici. O asemenea concurență ar fi sărăcit în mod evident societățile din statele membre și ar fi determinat apariția unor companii „campioane” pe Piața Comună care cu greu ar fi reușit să facă față concurenței pe piețele internaționale. O asemenea situație nu se poate manifesta decât în cadrul unei zone libere – sau uniuni vamale sau economice – de unde și inexistența unei legislații semnificative în domeniul ajutorului de stat în SUA sau Japonia.

Definirea conceptului de ajutor de stat

Articolul 87 al Tratatului Comunității Europene definește ajutorul de stat și interzice în aliniatul 1 „orice ajutor acordat de către un stat membru sau prin resurse de stat, indiferent de formă, care distorsionează sau amenință să distorsioneze concurența prin favoriza-

rea anumitor întreprinderi sau a producției anumitor bunuri, în măsura în care afectează comerțul dintre statele membre”¹.

O astfel de definiție, extrem de generoasă, ridică o întrebare fundamentală asupra accepțiunii chiar a conceptului de „distorsiune” creată de către intervenția unui stat. Conceptul de stat a fost definit în mod fundamental, cel puțin în teoria economică, prin antiteză cu conceptul de piață liberă, și, în mod evident, cu concurența naturală de pe o astfel de piață. Dintr-o astfel de perspectivă, orice intervenție a autorităților publice distorsionează alocarea naturală a resurselor în cadrul unei economii.

Se poate demonstra logic că orice tip de măsură a autorităților publice modifică alocarea resurselor în cadrul unei economii și generează un rezultat diferit de ceea ce s-ar fi întâmplat în condiții de concurență liberă. De exemplu, prin mecanismul fundamental al taxării, statul obține anumite resurse de la cetățenii săi (persoane fizice sau juridice) pe care le alocă în activități din care beneficiază doar o anumită parte a cetățenilor săi. Chiar și în cazul, puțin probabil și imposibil de cuantificat, în care taxele plătite de către fiecare cetățean se reîntorc la acesta sub forma serviciilor oferite de către autorități (protecție, justiție, sănătate și învățământ, etc.) pe care le-ar fi achiziționat și în condițiile unei piețe libere, simplul fapt că aceste servicii sunt oferite de către autoritățile publice sau companii private care au câștigat dreptul de la autoritățile publice elimină din start rezultatul care ar fi fost obținut pe o piață liberă unde fiecare plătitor de taxe ar fi achiziționat aceste servicii direct de la agenți privați. Dintr-o asemenea perspectivă, toți agenții economici care contractează cu autoritățile publice beneficiază de fapt de un ajutor de stat în măsura în care nu este sigur că aceștia ar fi reușit în condițiile unei concurențe libere să își vândă produsele și serviciile.

¹ Consiliul Concurenței – „Manual privind dreptul ajutorului de stat în România”, iulie 2005, pag. 8;

Pe de altă parte, intervenția autorităților publice nu se rezumă doar la intervenția directă a statului ca și participant la tranzacțiile sociale. Autoritățile publice sunt și cele care crează cadrul în care agenții economici desfășoară tranzacții sociale. Acest cadru va influența *ex ante* comportamentul agenților economici pe piață. De exemplu, nu este nevoie ca statul să subvenționeze direct o companie pentru a fi martorii unui ajutor de stat. Acordarea unui drept de monopol nu înseamnă decât același lucru, respectiv că statul „distorsionează” concurența printr-un transfer de resurse care nici măcar nu sunt de la stat ci de la alți actori privați.

Mai mult, unul dintre principiile dezvoltate în jurisprudența europeană este acela că Tratatul CE nu face distincția în funcție de cauza sau obiectul ajutorului respectiv ci în definește în relație cu efectele produse de acesta. Altfel spus, se califică drept ajutor de stat nu numai acele acțiuni ale statului care se doresc prin intenție a fi ajutor de stat ci și cele care doar prin efecte sunt calificate drept ajutor de stat.

Fiindcă o astfel de definiție ar încadra orice acțiune (chiar și unele inacțiuni) a autorităților publice drept ajutor de stat, există 4 criterii fundamentale care restrâng conceptul de ajutor de stat conform legislației europene. Acestea sunt:

1. **beneficiul economic:** măsura statului asigură unei întreprinderi un beneficiu de natură economică sau financiară pe care nu l-ar fi obținut în absența măsurii. În conceptul de beneficiu se include și „atenuarea unei sarcini”.

Jurisprudența europeană utilizează pe larg așa numitul „test al investitorului privat din economia de piață”, care, deși încearcă să clarifice conceptul de beneficiu economic, nu reușește să ofere un răspuns definitiv. Conform acestui principiu, o întreprindere va beneficia de un ajutor de stat dacă obține de la stat resurse pe care nu le-ar fi obținut în condiții de piață de la investitori privați. De exemplu, dacă statul vinde unei întreprinderi private un activ (un teren) la un preț care este sub prețul pieței, această tranzacție poate fi definită drept ajutor de

stat. Dilema teoretică apare însă în condițiile în care statul vinde activul respectiv la un preț de piață. Deși acesta acționează ca un investitor privat, slăbiciunea argumentului derivă din faptul că pe o piață liberă, o astfel de tranzacție nu ar fi existat cu totul, indiferent de prețul la care a fost desfășurată.

2. transferul unor resurse de la stat. Pentru a fi calificat drept ajutor de stat, un transfer trebuie să aibă un impact negativ asupra bugetului public. Această caracteristică elimină din categoria ajutorului de stat măsurile triunghiulare (cele prin care statul crează cadrul de desfășurare al tranzacțiilor dintre entități private – vezi dreptul de monopol de mai sus) de care am amintit mai sus.

Problema care este însă ridicată de către o astfel de caracteristică a ajutorului de stat ține de conceptul de „resursă” a statului în măsura în care în cadrul acestor resurse se includ și acele resurse care s-ar fi cuvenit statului. Astfel, nu numai o subvenție directă reprezintă un ajutor de stat (statul alocă din buget o anumită sumă către întreprinderea beneficiară) dar chiar și atunci când statul renunță la resurse care i s-ar fi cuvenit. Astfel, atunci când statul este de acord ca să renunțe (prin simpla anulare) la impozitul pe care i-l datorează un anumit agent privat (conform normelor fiscale), avem de-a face tot cu un ajutor de stat, mai exact un ajutor fiscal.

Definirea a ceea ce i s-ar fi „covenit” statului este însă extrem de dificilă. De exemplu, pentru un susținător convins al taxării progresive (cu cât un cetățean are venituri mai mari, cu atât el plătește un procent mai mare ca impozit pe venit), faptul că în țara sa de origine avem de-a face cu o taxare proporțională (engl. „flat tax” – toți cetățenii plătesc un procent fix de $x\%$ din venituri statului, indiferent de mărimea veniturilor) implică faptul că statul renunță la a încasa venituri de la cei mai bogați cetățeni, deci avem de-a face cu renunțarea de către stat la anumite venituri care i s-ar fi „covenit”, deci un ajutor de stat către plătitorii de taxe cu cele mai mari venituri.

3. **selectivitatea ajutorului** este cea de-a treia caracteristică definitivă a ajutorului de stat. Pentru a fi calificată drept ajutor de stat, o măsură a statului trebuie să ofere beneficii doar unui număr restrâns de agenți economici. Această selectivitate poate fi definită atât teritorial cât și pe tip de activități sau doar anumitor companii individuale.

După cum deja am văzut, orice măsură a statului constituie în esență un mecanism redistribuționist care atrage resurse în condiții de taxare și le redistribuie către anumite categorii de agenți economici. Cu toate acestea, caracteristica selectivității ajutorului de stat este interpretată într-un sens mai restrâns astfel că se califică drept ajutor de stat doar acele măsuri ale statului prin care acesta conferă un avantaj unei întreprinderi sau grup de întreprinderi.

Ajutorul de stat și guvernarea economică

Caracteristica selectivității ia în discuție rolul fundamental jucat de stat în economie prin politica industrială. În mod tradițional, politica industrială era înțeleasă drept abilitatea statului de a „alege” companii sau sectoare câștigătoare, de a stimula în mod artificial aceste companii sau sectoare prin măsuri precum transferul de resurse, drepturile de monopol sau inhibarea concurenței.

Astfel, controlul ajutorului de stat în cadrul Uniunii Europene asigură de fapt eliminarea posibilității ca guvernele statelor membre să desfășoare politici industriale (conform accepțiunii clasice) independente, respectiv antagonice sau cel puțin divergente. Legislația în domeniul ajutorului de stat uniformizează de fapt obiectivele și mecanismele de intervenție ale statelor membre ale Uniunii Europene.

Acest proces nu este fără „dureri” sau „asperități”. El pune la încercare mentalitățile fundamentale de guvernare la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene. Diferențe semnificative există în continuare și ele relevă perspective tradiționale ale statului față de sfera economică și relația dintre stat și societate:

Stat membru	Ajutor de stat ⁱ total €	Ajutor de stat ⁱⁱ % în PIB
Malta (Ma)	0,1	2,61
Ungaria (Un)	1,6	1,08
Cipru (Ci)	0,2	1,00
Suedia (Su)	3,1	0,91
Germania (Ge)	20,3	0,68
Portugalia (Po)	1,0	0,65
Slovacia (Sc)	0,3	0,64
Total EU – 10	5,1	0,52
Danemarca (Da)	1,3	0,52
Total EU – 25	63,8	0,42
Total EU – 15	58,7	0,41
Cehia (Ce)	0,5	0,39
Franța (Fr)	9,7	0,38
Finlanda (Fi)	2,7	0,38
Italia (It)	6,4	0,37
Polonia (Pl)	1,9	0,37
Spania (Sp)	3,8	0,36
Slovenia (Sl)	2,0	0,36
Irlanda (Ir)	1,0	0,26
Olanda (Ol)	2,0	0,24
Austria (Au)	1,4	0,24

Belgia (Be)	1,2	0,23
Letonia (Le)	0,1	0,23
Marea Britanie (MB)	4,5	0,20
Luxemburg (Lu)	0,0	0,15
Grecia (Gr)	0,4	0,14
Estonia (Et)	0,0	0,13
<i>European Commission – „Report – State Aid Scoreboard”, autumn 2006 update;¹</i>		

ⁱ – ajutor de stat fără ajutorul către căi ferate;

ⁱⁱ – ajutor de stat fără ajutorul către agricultură, pescuit și transporturi.

Notă: perioada de referință este 2003 – 2005.

Este de menționat că statele membre cu cele mai mari economii sunt și cele care au acordat ajutorul cel mai mare. De altfel, Germania reprezintă singură aproape o treime din totalul ajutorului de stat acordat în Uniunea Europeană, în timp ce grupul celor mai mari țări europene (Germania, Franța, Marea britanică, Italia și Spania) reprezintă împreună peste 70% din acest ajutor de stat (procentul este de 77% dacă luăm în considerare doar „vechile” state membre).

Altfel spus, ajutorul de stat nu este, nici pe departe, eliminat. Integrarea în Piața Unică nu presupune aderarea la o grupare *laissez-faire* ci doar modificarea și restructurarea fundamentală a obiectivelor și mecanismelor de politică economică ale statului în direcția edificării unei grupări coerente din punctul de vedere al guvernantei economice. Din această perspectivă, este interesant rolul din ce în ce mai important pe care îl joacă legislația în domeniul concurenței, respectiv cea care ia în considerare în mod specific ajutorul de stat.

¹ European Commission – „Report – State Aid Scoreboard”, autumn 2006 update, publicat 11.12. 2006, Bruxelles;

Reforma intervenționismului public: obiectivele orizontale

După cum afirma în 2000 Stephen Byers, fost Secretar de Stat pentru Comerț și Industrie în Marea Britanie, „s-au dus zilele în care politica industrială însemna planificare, alegerea de campioni și pomparea de subvenții în firme. Noua politică este despre competențe, inovare și firme în general. Înainte de toate, este despre concurența de a crea firme dinamice și inovatoare”¹.

Imposibilitatea unei concurențe între statele membre în ceea ce privește ajutorul către campioni naționali (precum companii sau sectoare individuale), combinat cu inabilitatea fundamentală a statului de a nu interveni în sfera pieței, a determinat necesitatea „obiectivă” a unei reorientări a ajutorului de stat către așa numitele obiective orizontale, care implică un grad mai redus de selectivitate – îndeosebi sectorială – și un acces, cel puțin teoretic, mai egal la acest ajutor.

Definiția ajutorului de stat amintită mai sus este însoțită astfel de o listă reductibilă de exceptări de la interzicere. Aceste obiective orizontale intră în general în gama:

- eliminarea șomajului;
- dezvoltarea regională;
- cercetare și dezvoltare;
- susținerea IMM-urilor;
- pregătirea personalului;
- protecția mediului.

Este de menționat creșterea semnificativă a acestor obiective orizontale în totalul ajutorului de stat. De la mijlocul anilor '90 până în prezent (ar fi de menționat și aderarea în bloc a Suediei, Austriei și Finlandei, țări care prin definiție erau orientate mai mult spre astfel de

¹ <http://www.dti.gov.uk/ministers/archived/byers031000.html>, accesat 7 iunie 2007;

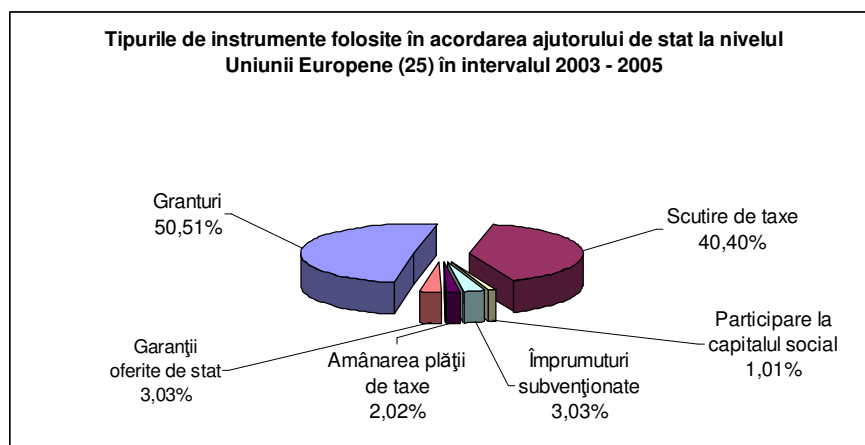
obiective ale politicilor economice), ponderea ajutorului de stat destinat obiectivelor orizontale a crescut spectaculos de la 50% la 90% în 2005.

Țară	Obiective orizontale	Ocupare forța de muncă	Dezvoltare regională	Cercetare și dezvoltare	IMM	Protecție personal	Protecție mediu	Altele	Obiective sectoriale	Sectorul manufacturier	Cărbune	Alte sectoare manufacturiere	non-Servicii
Ma	3	0	0	0	0	1	0	2	97	97	0	0	0
Un	48	1	28	5	4	0	1	9	52	48	4	0	0
Ci	45	0	4	3	1	6	1	31	55	38	0	15	2
Su	100	0	5	3	1	0	88	3	0	0	0	0	0
Ge	97	19	5	3	5	0	10	5	3	1	0	1	1
Po	26	4	5	1	6	9	0	0	74	0	0	0	74
Sc	61	0	55	1	1	2	0	1	39	39	1	0	0
Da	97	42	0	4	0	0	47	3	3	3	0	0	0
EU-25	84	8	19	12	10	2	28	4	16	4	9	1	2
Ce	100	1	52	26	18	0	2	0	0	0	0	0	0
Fr	88	18	16	21	21	1	2	10	12	11	0	0	0

Fi	97	6	1 2	26	7	0	40	6	3	0	0	0	2
It	96	20	2 7	14	20	9	3	3	4	2	0	0	2
Pl	70	34	2 1	4	8	2	1	0	30	5	24	0	0
Sp	66	1	3 2	9	10	2	5	7	34	0	33	0	0
Sl	86	15	1 5	24	9	2	15	7	14	0	14	0	0
Ir	74	12	2 5	12	10	2	2	11	26	14	0	0	12
Ol	97	0	2	22	5	0	65	3	3	3	0	0	0
Au	95	3	1 4	26	30	6	15	1	5	0	0	0	5
Be	100	5	1 6	20	39	7	10	3	0	0	0	0	0
Le	97	0	7 8	0	19	0	0	0	3	3	0	0	0
M B	91	1	1 8	17	16	7	28	3	9	0	1	8	0
Lu	100	0	2 8	27	22	0	8	15	0	0	0	0	0
Gr	97	19	5 6	3	5	0	10	5	3	1	0	1	1
Et	100	1	1 8	21	24	2	7	28	0	0	0	0	0
<i>European Commission – 2006;</i>													

Alături de aceste obiective vizate de către ajutorul de stat, trebuie menționate și instrumentele efective utilizate de către autoritățile pu-

blice în acordarea acestui ajutor. După cum era de așteptat, nomenclatorul tipurilor pe care le îmbracă ajutorul de stat este cu adevărat impresionant atât timp cât, după cum am văzut, este foarte dificil de identificat tipul de măsură a autorităților publice care nu are efect asupra procesului natural al pieței.

Este interesant de observat că tipologia instrumentelor folosite este relevantă pentru natura intervenționismului public. Granturile reprezintă cea mai „vizibilă” formă de ajutor de stat, motiv pentru care motivațiile din spatele acordării acestora trebuie să fie foarte transparente într-o democrație. Cu cât motivațiile sunt mai puțin transparente (precum extragerea de rente personale de către funcționarii publici sau elita politică), cu atât și instrumentele folosite în acordarea ajutorului de stat sunt mai puțin „vizibile”. Dintre acestea, amânarea plății taxelor la bugetul de stat este poate cel mai arbitrar și mai puțin predictibil instrument aflat la dispoziția autorităților publice. Acest instrument nu este accesibil întreprinderilor private (dacă toate aceste întreprinderi ar dori să beneficieze de aceste facilități, statul nu ar mai încasa impozite). Este de remarcat că, la nivelul Uniunii Europene a celor 25 de state, țările care au apelat cel mai des la acest instrument în perioada amintită au fost Italia (13% din total), Malta (9% din total), Olanda (8% din to-

tal), Lituania (6% din total), Polonia (4% din total) și Irlanda și Portugalia (câte 2% din total). Restul de 18 state europene la aceas dată nu au apelat la această formă de ajutor de stat.

Ajutorul de stat în România

Pentru un stat socialist, sintagma de ajutor de stat este irelevantă în măsura în care, pe de o parte, nu există tranzacții de piață care să releve „transferul” de la stat la o întreprindere particulară (irelevanța prețurilor dintr-o economie socialistă) iar, pe de altă parte (poate mai important), absolut toate întreprinderile de stat beneficiază de drepturi de monopol și transferuri de la autoritățile publice (în măsura în care profitul și pierderea sunt irelevante iar o pierdere nu înseamnă, pentru organismele de planificare, nimic atât timp cât obiectivele politice sunt atinse).

Tranziția incoerentă de la o economie planificată la o „economie funcțională de piață” a însemnat, pe lângă celelalte aspecte de guvernare economică, și un arbitrar total al intervenționismului public în economie. Într-un anumit sens, cea mai radicală formă de ajutor de stat în România a fost chiar procesul de privatizare prin care numeroase întreprinderi de stat au fost cedate unor întreprinzători privați la prețuri modice.

Odată cu semnarea Acordului European (de asociere) în 1993, România își asumă mai multe obligații care țin domeniul concurenței în general și al ajutorului de stat în special. Cu toate acestea, este vorba de niște angajamente vagi, imposibil de cuantificat.

Politica în domeniul concurenței este, ca de altfel și alte politici „europene”, adoptată de către România în întâmpinarea condiționalității impuse de către Uniunea Europeană. Legea 143 pe 1999 privind ajutorul de stat intră în vigoare de la 1 ianuarie 2000 tocmai pentru a pune în aplicare prevederi ale Acordului de asociere al României la Uniunea Europeană. Cu toate acestea, în același an, în România exista încă o autoritate (Oficiul Concurenței) care avea ca sarcină „monitorizarea” –

în esență, controlul – anumitor prețuri prin stabilirea unor prețuri maxime acceptabile (engl. „*price caps*”)¹.

ROMÂNIA	2001	2002	2003	2004	2005
Ajutor de stat (€)	2.013.513.470	859.308.510	921.092.300	1.576.846.940	588.573.830
Pondere în PIB	4,49%	1,77%	1,75%	2,59%	0,74%
<i>Consiliul Concurenței – „Raport privind ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2003 - 2005”, București 2006;</i>					

Aceste cifre, deși prezintă o oarecare tendință de scădere, relevă o anumită inconsistență de politică economică. Chiar și în 2005, ponderea ajutorului de stat în PIB în România reprezintă aproape dublul mediei europene, deși s-ar putea argumenta că cifra respectivă este atipică (ca nivel redus) pentru perioada avută în vedere.

În funcție de obiectivele urmărite, evoluția ajutorului de stat acordat în România în perioada 2001 – 2005 este următoarea:

ROMÂNIA structura ajutorului de stat după obiectivele vizate	2001	2002	2003	2004	2005
Sectorul manufacturier	66,48%	51,92%	33,78%	45,75%	13,53%
Industria cărbunelui	4,31%	6,99%	23,31%	13,44%	22,13%
Cercetare și dezvoltare	0,36%	0,99%	1,48%	0,89%	3,33%
Protecția mediului	0,58%	1,64%	1,18%	0,68%	1,34%
IMM	3,70%	3,63%	0,83%	0,14%	1,00%
Combaterea șomajului	0,64%	1,06%	1,60%	0,72%	0,43%
Alte obiective	16,17%	32,54%	30,53%	35,67%	54,95%
<i>Consiliul Concurenței – 2006;</i>					

¹ OUG nr. 7/1998 (M.O. nr. 133/1998), aprobată prin Legea nr. 88/1999 (M.O. nr. 246/1999).

Ceea ce se remarcă în cazul României este creșterea puternică a industriei cărbunelui ca recipient al ajutorului de stat. Această tendință crescătoare plasează România pe locul 3, după Spania și Polonia, în cadrul Uniunii Europene. Este de menționat faptul că, în timp ce tendința dominantă este cea de reducerea a ajutorului sectorial în favoarea obiectivelor orizontale (existând numeroase state europene unde obiectivele verticale sunt 0 în ajutorul de stat), România se află într-o contradicție evidentă, menținând o creștere constantă a acestuia în totalul ajutorului de stat.

ROMÂNIA structura ajutoru- lui de stat după instrumentele fo- losite	2001	2002	2003	2004	2005
Scutiri și reduceri la plata obligațiilor fiscale	13,28%	21,36%	28,90%	25,39%	20,41%
Scutiri și reduceri la plata majorărilor de întârziere	47,72%	37,87%	30,99%	36,45%	6,54%
Garanții de stat	4,24%	14,55%	5,74%	19,45%	3,85%
Subvenții	11,10%	23,45%	31,67%	16,60%	65,42%
Participarea cu capital a statului	23,57%	2,77%	2,71%	2,10%	3,78%
<i>Consiliul Concurenței – 2006;</i>					

Anul 2005 se remarcă printr-o discontinuitate abruptă în ajutorul de stat acordat de către autoritățile de la București. Deși nu există încă date publice pentru 2006, este cel mai probabil ca acesta să confirme. Este vorba de o reducere majoră a ajutorului de stat către sectorul manufacturier (de peste 3 ori în cifre relative, și mai mult în cifre absolute) și o redirectionare (destul de timidă) către obiectivele orizontale. Ce este însă și mai notabil ține de reducerea majoră a scutirilor și reducerilor la plata majorărilor de întârziere. Acest instrument a individualizat România nu numai față de țările membre ale Uniunii Europene

(EU - 15) dar chiar față de noile state membre (EU - 10). Născută în negura tranziției prin Ordonanța Guvernului 11 din 1996, această formă de ajutor de stat a fost confirmată în 2002 prin Ordonanța de Urgență a Guvernului 40. Abia în 2005, aceste prevederi au fost eliminate, statul român renunțând la această formă de ajutor și optând pentru subvențiile directe. Chiar și în 2005, an aflat în puternică contradicție cu perioada anterioară, acest instrument de acordare ajutorului de stat avea o importanță de peste 3 ori față de media europeană (în 2004 fiind de peste 10 ori!)

Concluzii

Integrarea României în Uniunea Europeană constituie un proces catalitic prin care natura intervenționismului public se modifică în mod radical. Legislația în domeniul ajutorului de stat precum și tendințele cunoscute de către acesta în perioada care a precedat aderarea sunt relevante pentru impactul momentului integrării.

Concluzia fundamentală este că, aflate în pericolul de a fi în discordanță puternică (și chiar a rata) aderarea la Uniunea Europeană, autoritățile de la București și-au modificat în mod notabil mecanismele de acordare a ajutoarelor de stat precum și comportamentul față de mediul economic. Se poate aprecia că anul 2005 este cu adevărat unul dintre anii care marchează apropierea de finalizarea procesului de tranziție în România.

Bibliografie selectivă:

Consiliul Concurenței – „*Manual privind dreptul ajutorului de stat în România*”, iulie 2005, pag. 8;

Consiliul Concurenței – „*Raport privind ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2003 - 2005*”, București 2006;

European Commission – „*Report – State Aid Scoreboard*”, autumn 2006 update, publicat 11.12. 2006, Bruxelles;

<http://www.dti.gov.uk/ministers/archived/byers031000.html>, accesat 7 iunie 2007;

European Commission – „*Regular Reports on Romania's Progress towards Accession*”, 1998, 1999, 2000 2001, 2002, 2003, 2004 precum și „*Romania Comprehensive Monitoring Report*”, 2005, 2006, Bruxelles;

*** - Legea nr. 143 din 27 iulie 1999 privind ajutorul de stat din România

ANEXA 1.

Raportul de țară	Mențiuni privind legislația în domeniul ajutorului de stat
1998	- „lipsa oricărui cadru legal în ceea ce privește ajutorul de stat impune eforturi majore de îmbunătățire a situației”
1999	- „implementarea legislației privind ajutorul de stat va ridica numeroase provocări”
2000	- „principala provocare este de a asigura că legislația adoptată va fi implementată în mod corect” - „adoptarea Legii privind parcurile industriale (s.n. de către Parlamentul din București) este o preocupare majoră a Comisiei”
2001	- „implementarea politicii în domeniul ajutorului de stat este încă într-o fază incipientă” - „o ordonanță a guvernului anulează Legea privind parcurile industriale”
2002	- „Consiliul Concurenței ar trebuie să adopte o abordare

	mai fermă și mai proactivă” - „în ceea ce privește ajutorul de stat, nu s-a înregistrat vreun progres notabil până în prezent”
2003	- „mecanismele de control sunt insuficiente”
2004	- „noua versiune a Legii ajutorului de stat abandonează vechile clasificări în favoarea unei abordări mai apropiate de legislația europeană”
2005	- „a fost stabilit un mecanism de preconsultare” (Comisia Europeană oferă consultanță pe fiecare decizie în domeniul ajutorului de stat a Consiliului Concurenței)
2006	- „mecanismul de consultare prealabilă a fost un succes”

Radu MUȘETESCU, Lector universitar, Dr., Catedra de Relații Economice Internaționale, Academia de Studii Economice, București.

Cristian PĂUN, Conferențiar universitar, Dr., Catedra de Relații Economice Internaționale, Academia de Studii Economice, București.

Vlad TOPAN, Asistent universitar, Drd., Catedra de Relații Economice Internaționale, Academia de Studii Economice, București.

Octavian-Dragomir JORA, Asistent universitar, Drd., Catedra de Relații Economice Internaționale, Academia de Studii Economice, București.